

MATERIAŁY DO AWIFAUNY ŚLĄSKA

CONTRIBUTION TO SILESIAN AVIFAUNA

PIERWSZE STWIERDZENIE LĘGU SZABLODZIOBA RECURVIROSTRA AVOSETTA NA ŚLĄSKU

Wiosną roku 2002 poziom wody w Zbiorniku Goczałkowickim został znacznie obniżony z powodu prowadzonego remontu zapory czołowej. Spowodowało to pojawienie się wielu niskich wysepek będących pozostałościami po dawnych zabudowaniach, drogach i wałach przeciwpowodziowych. Od początku maja obserwowane były przez wielu obserwatorów pojedyncze szablodzioby na stałym brzegu zbiornika jak i w pobliżu niedostępnych wysp. W dniu 5 VI 02, podczas pierwszej bezpośredniej kontroli wysepek w celu policzenia gniazd mew i rybitw, znaleziono gniazdo szablodzioba z 3 jajami i świeżo wyklutym pisklęciem na jednej z wysp na północ od dawnego koryta Wisły (fot. 1). W pobliżu obserwowano również dwa mocno zaniepokojone dorosłe ptaki. Gniazdo zbudowane było na pod-

Fot. 1. Gniazdo szablodzioba na Zb. Goczałkowickim, czerwiec 2002 (foto J. Betleja)

Fot. 1. The nest of the Avosette, Goczałkowicki Reservoir, June 2002 (foto J. Betleja)

Fot. 2. Pisklę szablodzioba na Zb. Goczałkowickim, czerwiec 2002 (foto M. Karetta)

Fot. 2. The nestling of the Avosette, Goczałkowicki Reservoir, June 2002 (foto M. Karetta)

Fot. 3. Szablodziób na Zb. Goczałkowickim, czerwiec 2002 (foto M. Karetta)

Fot. 3. The Avosette, Goczałkowicki Reservoir, June 2002 (foto M. Karetta)

łożu kamienistym i wyłożone było fragmentami muszli małży i małymi kamykami (JB, GS). Na tej samej wyspie znaleziono także kilka gniazd śmieszki *Larus ridibundus* i rybitwy rzecznej *Sterna hirundo*. Drugie gniazdo z 4 jajami znalezione zostało 7 VI na niedostępnej części starego wału Wiśły, w odległości kilkuset metrów od pierwszego (MK). Niestety po ulewnych deszczach od 10 VI poziom wody w zbiorniku podniósł się, tak że zatopione zostały wszystkie wyspy w rejonie, gdzie znaleziono gniazda szablodzioba. W dniu 13 VI szablodzioby zostały ponownie zauważone w pobliżu Wiśły Małej na północnym brzegu zbiornika, w miejscu oddalonym o około 1,5 km od pierwszego gniazda. Początkowo obserwowano tam dwie pary dorosłych ptaków, a później już tylko jedną parę wraz z 4 pisklętami (JK). Ptaki były wielokrotnie widziane w tym samym miejscu (fot. 3), aż do połowy lipca kiedy to wszystkie pisklęta osiągnęły zdolność do lotu. Ostatni raz cała rodzina była widziana 10 VIII (JK).

Szablodziób w drugiej połowie XX wieku zaczął zwiększać liczebność w niektórych rejonach Europy, szczególnie w Holandii, gdzie też obecnie zlokalizowana jest największa populacja licząca 8400-9400 par lęgowych (Girard 1997). Najbliższe, w odniesieniu do Zbiornika Goczałkowickiego, stałe lęgowiska znajdują się na Węgrzech, gdzie liczebność oceniana jest na 200-400 par lęgowych (Birdlife International 2000). Stwierdzone lęgi szablodzioba są pierwszymi na Śląsku i jednocześnie trzecim przypadkiem gniazdowania tego gatunku w Polsce. Wcześniej gniazda znajdowane były w roku 1994 nad Narwią pod Wizną (Z. Lewartowski i inni; Komisja Faunistyczna 1995) i w 1996 na osadnikach w Policach koło Szczecina (Wysocki 1996).

Literatura

- BirdLife International 2000. European bird populations: estimates and trends. Cambridge UK. BirdLife Conservation Series No. 10.
- Girard O. 1997. *Avocet Recurvirostra avosetta*. W: Hagemeyer E.J.M. & Blair M.J. (eds). The EBSS Atlas of European Breeding Birds: Their Distribution and Abundance. London.
- Komisja Faunistyczna 1995. Rzadkie ptaki obserwowane w Polsce w roku 1994. Not. Orn. 36: 343-358.
- Wysocki D. 1996. Ptaki wodno-błotne zbiorników wód pościekowych zakładów chemicznych „Police”. Not. Orn. 37: 55-70.

**The first breeding record of the Avocette *Recurvirostra avosetta*
in Silesia**

On 5th June 2002 a nest with three eggs and a freshly hatched nestling was found on the Goczałkowice Reservoir. Another nest, comprising four eggs, was found on 7th June at a distance of a few hundred metres from the first nest discovered. The area with the nests was flooded a few days later. A family with four nestlings was observed several times between 13th June and 10th August 1.5 km away from the place where the first nest was localised.

Jacek Betleja, Marcin Karetta, Jan Król, Gustaw Schneider